

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“การเมือง” เป็นสิ่งสำคัญในปรากฏการณ์อันหลากหลายของสังคมไทย มีบทบาทต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทยอย่างมาก นับตั้งแต่ชีวิตประจำวันไปจนถึงโครงสร้างระบบใหญ่ของสังคม ข่าวสารทางการเมืองนี้จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในประเทศ อิทธิพลของข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจะมีส่วนโยงใยกับโครงสร้างที่สำคัญ ๆ ของประเทศ เช่น โครงสร้างทางเศรษฐกิจ ศาสนา สังคม ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวโน้มหรือทิศทางในการพัฒนาประเทศชาตินับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

เมื่อคนในสังคมของแต่ละประเทศตระหนักว่า “ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง” เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นบรรดากลุ่มผู้ผลิตสื่อทั้งหลาย ก็มักจะใช้กลยุทธ์ต่างๆ ในการเร่งผลิตและนำเสนอข้อมูลข่าวสารทางการเมืองอย่างไม่หยุดยั้ง ผู้ผลิตสื่อต่างใช้ความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพรายการข่าว ปรับปรุงรูปแบบให้มีความกระชับ มีความทันสมัย และเพิ่มประสิทธิภาพของอุปกรณ์เครื่องมือและเทคโนโลยี ทั้งนี้เพื่อสนองต่อความต้องการของคนในสังคมประเทศโดยยุทธวิธีทั้งหลายที่สื่อมวลชนใช้อยู่ในปัจจุบัน จึงเป็นสาเหตุนำมาซึ่ง “การแข่งขัน” ช่างชิงกลุ่มผู้บริโภคอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการแข่งขันของเจ้าของสื่อจึงตกอยู่กับประชาชนผู้รับสาร ทำให้ประชาชนมีโอกาสเลือกรับรู้ข่าวสารได้มากขึ้น ปรากฏการณ์เช่นนี้ นับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นในทุกขณะ และเกิดขึ้นกับสื่อทุกประเภท ทั้งสื่อหนังสือพิมพ์ สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อโทรทัศน์

ในการนำเสนอข่าวสารทางการเมืองนั้น “หนังสือพิมพ์” นับได้ว่าเป็นแหล่งข่าวสารที่เก่าแก่ที่สุด และยังทำหน้าที่เสนอข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง จนถึงปัจจุบัน จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ หนังสือพิมพ์ที่นับได้ว่าเป็นหนังสือพิมพ์ฉบับแรกของประเทศไทย

เป็นหนังสือรายปักษ์ ออกเมื่อครั้งปลายรัชกาลที่ 3 (พ.ศ.2387) โดยมีชื่อนารี Dan Beach Bradley โดยออกทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ชื่อ “บางกอกเรคคอร์ดเดอร์” (Bangkok Recorder) หนังสือพิมพ์ฉบับนี้ดำเนินการอยู่เป็นระยะเวลา 2 ปีจึงเลิกกันไป (สุกัญญา ติระวนิช, 2526)

ระยะเวลากว่าร้อยปีมาแล้ว ที่บางครั้งปรากฏว่ามีปัญหาการใช้สิทธิละเมิดสิทธิส่วนบุคคลจากอำนาจรัฐ หรือระหว่างนักหนังสือพิมพ์ และนักการเมือง บรรณาธิการ นักเขียน ถูกฟ้องร้องนับครั้งไม่ถ้วน บางครั้งรุนแรงถึงขนาดติดคุกหรือโดนฆ่า เมื่อเป็นเช่นนี้ นักหนังสือพิมพ์จึงต้องเข้าไปเกี่ยวข้องเพื่อความถูกต้องและความเป็นธรรมในบ้านเมือง เพื่อคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานให้กับประชาชน (ถาวร บุญวัฒน์, 2538)

การทำงานของหนังสือพิมพ์จากอดีตถึงปัจจุบัน นับได้ว่าผ่านเหตุการณ์คับขันมาอย่างมากมาย ในบางยุคนักหนังสือพิมพ์ได้พยายามต่อสู้เรื่องสิทธิและเสรีภาพ ยืนเคียงบ่าเคียงไหล่กับประชาชนอย่างกล้าหาญตลอดมา ดังจะเห็นว่าส่วนใหญ่นักหนังสือพิมพ์ในบ้านเรากับข้าราชการหรือรัฐบาลมักจะยืนกันคนละฝั่ง ข้าราชการไม่ค่อยนิยมคบค้ากับนักข่าว เพราะเกรงว่าข่าวสารของตนจะรั่วไหล และเกรงว่านักหนังสือพิมพ์จะไปถ่วงรั้งทำการตรวจสอบการทำงานของบรรดาข้าราชการหรือนักการเมืองที่อาจจะพลั้งเผลอทำการใดที่ไม่สมควรไป จนกระทั่งผู้สื่อข่าวกับข้าราชการหรือนักการเมืองไม่ค่อยจะคบค้ากัน (เกษม จันทรน้อย, 2539)

อย่างไรก็ดี ก็คงพอจะกล่าวสรุปได้ว่า นักหนังสือพิมพ์ หรือ คนหนังสือพิมพ์ เป็นจุดกำเนิดของงานอาชีพ “ผู้สื่อข่าว” (Reporter) ในปัจจุบัน ต่อมาได้ขยายวงกว้างของวิชาชีพออกไปยังสื่อประเภทอื่น ๆ ได้แก่ สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อวิทยุโทรทัศน์ เช่นในปัจจุบัน

“ผู้สื่อข่าว” นับว่าเป็นบุคคลที่มีเกียรติ ได้รับการยกย่องให้เป็น “ฐานันดรที่ 4” ตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา สมญานามที่ได้รับย่อม หมายถึง การมีโอกาสได้เข้าไป

พบปะชกัถามบุคคลสำคัญระดับผู้นำของประเทศ การเข้าออกสถานที่สำคัญ และได้เข้าไป
อยู่ร่วมในเหตุการณ์สำคัญ ๆ ของประเทศในโอกาสต่างๆ (จอ่าน วุฑฒิกกรรมรักษา, 2536)

การทำงานของนักหนังสือพิมพ์ก่อให้เกิดความเจริญต่อการปกครองตามระบอบ
ประชาธิปไตยขึ้นโดยลำดับ ทำให้ประชาชนได้รับข่าวสาร มีทางเลือกใหม่ ๆ มากขึ้น
ประชาชนมีอิสระทาง การค้า ศาสนา และการเมือง ฯลฯ ดังจะเห็นได้ในศตวรรษที่ 19
ปรากฏว่าระบบเสรีนิยมมีความแพร่หลายอย่างเต็มที่ โดยลักษณะของทฤษฎีนี้มองว่า
มนุษย์เป็นคนที่มิเหตุมีผล สามารถมองเห็นความแตกต่างระหว่างความจริง (truth) และ
ความผิด (falsehood) ได้โดยไม่ต้องมีใครสั่งหรือบังคับ ดังนั้น ประชาชนจะแสวงหาความจริง
และเหตุผลตามธรรมชาติของมนุษย์ โดยที่สื่อมวลชนเป็นผู้ร่วมในการแสวงหาความจริงที่
เกิดขึ้นนั้น (ปรมะ สตะเวทิน, 2538)

ทั้งนี้ผู้สื่อข่าวพึงอาศัยหลักการทางวิชาชีพในการสืบเสาะ ค้นหาข่าว และนำข่าวสาร
ทางการเมืองนั้นๆ มาคัดเลือกประเด็น กลั่นกรองข่าวสารก่อนที่จะนำเสนอออกไปให้
ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง ผู้สื่อข่าวสายการเมือง ในฐานะที่เป็นคนกลางระหว่าง
รัฐบาลกับประชาชนของประเทศได้รับมอบหมายให้เป็นผู้แสวงหาข่าวสารทางการเมือง ทำ
หน้าที่รายงาน ถ่ายทอด เหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น มานำเสนอต่อประชาชนผู้รับสาร
ในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป นับว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญสามารถวิพากษ์วิจารณ์
สนับสนุน ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลหรือนักการเมือง เพื่อให้รัฐบาลนำไปพิจารณา
แก้ไขบทวนให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น

ผู้สื่อข่าวสายการเมืองจึงเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสูงโดยเฉพาะในประเทศที่มีการปก
ครองตามระบอบประชาธิปไตย หรือในประชาคมที่มีความกระหายใคร่รู้ข่าวสาร เพื่อ
ประกอบการตัดสินใจ เช่น ในโอกาสที่ใกล้จะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ประชาชนย่อมจะต้องการทราบถึงนโยบายของพรรคการเมืองแต่ละพรรค ผลงาน การ
ทำงาน ตลอดจนข่าวคราวความเคลื่อนไหวต่างๆ รวมถึงเรื่องส่วนตัวของนักการเมือง การ
ทำงานของผู้สื่อข่าวบางครั้งทำหน้าที่ล้วงลึก สืบเสาะเจาะคุ้ยข้อมูล ความไม่ชอบมาพากล

ของนักการเมือง และพรรคการเมือง เพื่อรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของประเทศชาติและส่วนรวม

การเขียนวิพากษ์วิจารณ์ของผู้สื่อข่าวหากว่าอยู่บนพื้นฐานของความเป็นธรรม ถือเป็นผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติเป็นสำคัญ นับว่าเป็นการทำหน้าที่ที่สมบูรณควรได้รับการยกย่อง แต่ถ้าผู้สื่อข่าวใช้วิธีการที่รุนแรง ไร้เหตุผล ปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้สื่อข่าวและนักการเมืองก็จะมีเกิดขึ้น

การที่ประชาชนสามารถรับรู้ข่าวสารทางการเมืองได้อย่างรวดเร็ว แม่นยำ นับว่าเป็นข้อได้เปรียบอย่างมาก ข่าวสารข้อมูลในการเปลี่ยนแปลงนโยบายสำคัญของรัฐบาลทางด้านการลงทุนในประเทศจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในการพิจารณาตัดสินใจในการลงทุนที่เหมาะสม ทั้งนี้ เหตุการณ์ทางการเมืองมักจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับอยู่เสมอ

เมื่อย้อนพิจารณาถึงประชาชนของประเทศไทยในสมัยก่อน ส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจการเมืองมากนัก สาเหตุหนึ่งอาจเป็นเพราะประชาชนไม่ค่อยได้รู้ข่าวคราวทางการเมือง และสำหรับบางคนในชีวิตจริงไม่เคยพบหน้ากับนักการเมืองหรือผู้บริหารประเทศเลยสักครั้ง แต่ปัจจุบันนี้ข่าวของรัฐบาล นักการเมือง และพรรคการเมือง มีให้อ่าน ได้ฟัง ได้เห็นอยู่เป็นประจำ นักการเมืองจะเป็นข่าวปรากฏให้เห็นอยู่ทุกวัน ทั้งในหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์

ภาระอันยิ่งใหญ่ของผู้สื่อข่าวสายการเมืองไม่ว่าผู้สื่อข่าวผู้นั้นจะสังกัดอยู่ในสื่อประเภทใด หน้าที่ประการสำคัญ ได้แก่ การทำหน้าที่เป็นปากเสียงให้กับผู้ด้อยโอกาสในสังคม ทำให้คนในสังคมนั้นๆ สามารถรับรู้ข่าวสารทางการเมืองได้อย่างรวดเร็ว ต่อเนื่อง นับว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประเทศประชาธิปไตย ที่จะต้องเปิดโอกาสให้พลเมืองได้รับรู้ว่า ผู้ปกครองกำลังทำอะไร หรือกำลังคิดจะทำอะไร

ขั้นตอนนี้ บทบาทของผู้สื่อข่าว ก็คงจะไม่ได้มีเฉพาะการทำหน้าที่แสวงหาข่าวสาร แต่เพียงอย่างเดียว ดังที่มีผู้กล่าวว่า สื่อมวลชนยอมปฏิบัติหน้าที่ของตนเช่นตลาดเสรีแห่ง

การแสดงความคิดเห็นด้วย เป็นเวทีที่คนพากันมาอภิปรายและแสดงความคิดเห็น การอภิปรายทำให้ความคิดของคนมีชีวิตชีวา ไม่หยุดนิ่ง ตายด้าน ดังเป็นอยู่ในโลกเผด็จการ (สุภัฏญา สุตบรรทัด และคณะ, 2536)

ดังนั้น ผู้สื่อข่าวในฐานะที่เป็น “สื่อกลาง” จำเป็นต้องใช้ความรู้ความสามารถ ความรอบคอบระมัดระวัง ยึดมั่นหลักการทางวิชาชีพ ใช้ดุลยพินิจพิจารณาเพื่อให้เกิดความถูกต้อง ด้วยหลักการที่เป็นเหตุเป็นผล ที่สำคัญที่สุดผู้สื่อข่าวจะต้องมีความจริงใจและความ เป็นธรรมในการนำเสนอข่าวสารนั้นๆ ด้วย

ผู้สื่อข่าวจะตัดสินใจเลือกข่าวใดเป็นข่าวสำคัญ ข่าวใดเป็นข่าวรองของแต่ละวัน และอาศัยหลักการเช่นไร ภายใต้นโยบายการบริหารงานของแต่ละองค์กรที่แตกต่างกัน นับว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจศึกษาว่า ผู้ที่ทำหน้าที่ผู้สื่อข่าวสายการเมือง มีความเห็นและมีมุมมอง เช่นไรเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตนเองในปัจจุบัน

โครงสร้างสื่อแต่ละชนิดย่อมมีลักษณะการดำเนินการและการบริหารงานแตกต่างกัน ไป การศึกษาถึงความเห็นของผู้สื่อข่าวเปรียบเทียบสื่อทั้ง 3 ประเภท เพื่อที่จะทราบถึงข้อดี และข้อด้อยของสื่อว่าจะมีผลทำให้ความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่และความรับผิดชอบ ของผู้สื่อข่าวสายการเมืองแตกต่างกันอย่างไรบ้าง (เกษม สิริสัมพันธ์, 2508) ดังจะกล่าวถึง สื่อประเภทต่างๆ พอสังเขปดังนี้

สื่อหนังสือพิมพ์

โครงสร้างของกิจการหนังสือพิมพ์ เป็นธุรกิจที่ดำเนินการโดยเอกชน เป้าหมายของการเสนอข่าวก็คือ ทำแล้วต้องขายได้ เป็นธุรกิจทำกำไร หนังสือพิมพ์นับว่าเป็นสื่อที่มีความ เป็นอิสระสูงกว่าสื่อประเภทอื่น การเลือกประเด็นข่าวที่จะนำเสนอบนหน้าหนังสือพิมพ์แต่ละ วัน จะต้องมีการเลือกสรรข่าวที่มีคุณค่าต่อประชาชน เป็นข่าวที่น่าสนใจ ซึ่งบางครั้งอาจจะ

ดูหรือหา เราใจมากกว่าความเป็นจริงบ้าง ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความยั่วยุ สร้างความคิดที่จะติดตามให้แก่ผู้ที่ได้อ่านพาดหัวข่าว นับว่าเป็นจุดขายที่สำคัญของธุรกิจประเภทหนังสือพิมพ์

ข้อดีและข้อจำกัดของสื่อหนังสือพิมพ์มีดังนี้

- 1) เก็บไว้ได้นาน อ่านเมื่อใดก็ได้ และสะดวกทุกเมื่อ
- 2) เหมาะสำหรับผู้ที่ย่านหนังสือได้
- 3) ให้อารมณ์ละเอียดทั้งภาพและการบรรยายได้มากกว่าสื่ออื่นๆ เพราะมีเนื้อที่มาก

สื่อวิทยุกระจายเสียง

ปัจจุบันสื่อวิทยุกระจายเสียงบางคลื่น เริ่มหันมาเน้น และมุ่งสู่ความเป็นที่หนึ่งทางด้านคลื่นข่าวสารทางการเมือง นับว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่งกับกลุ่มผู้ฟังที่สนใจข่าวสารเกี่ยวกับการบ้านการเมือง แต่หากสำรวจดูคลื่นวิทยุต่างๆ สถานีข่าวสารที่ผลิตรายการซึ่งเน้นหนักรายการ ทางการเมืองโดยเฉพาะนั้นยังมีน้อยเต็มที (วัฏจักร, 2540)

ทั้งนี้เนื่องจาก สื่อวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อซึ่งเป็นกิจการของรัฐ และเอกชนได้เข้าเวลาไปดำเนินการส่วนหนึ่ง ภาพโดยรวมแล้วถูกมองว่าใช้เพื่อเป็นเครื่องมือของรัฐบาล ข่าวที่เผยแพร่ออกไปจากสื่อประเภทนี้ จึงเป็นการนำเรื่องราวความคิดเห็นของรัฐบาลไปบอกกล่าวสู่ประชาชนมากกว่าที่จะนำเสนอเรื่องที่เกิดขึ้นของประชาชนทั้งหลายกลับมาสู่รัฐบาล

ลักษณะการนำเสนอข่าวของสื่อวิทยุกระจายเสียง มีลักษณะเป็นการสรุปประเด็นข่าวคั่นระหว่างเปิด-ปิดรายการมากกว่าที่จะเสนอในรายละเอียด หรือทำข่าวเพื่อต้องการดึงดูดเรียกร้องความสนใจจากผู้ฟัง การนำเสนอข่าวจึงเป็นเพียงการปฏิบัติสืบเนื่องต่อกันมา จนกลายเป็นประเพณีในการเสนอข่าว รูปแบบการนำเสนอได้จัดไว้อย่างแน่นอน คือจะเสนอหัวข้อข่าวก่อนเป็นอันดับแรก ต่อด้วยเนื้อหารายละเอียด(เครือวัลย์ ชัชกุล, 2534)

ข้อดีและข้อจำกัดของสื่อวิทยุกระจายเสียง

- 1) สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้กว้างกว่าสื่อประเภทอื่น เนื่องจากการส่งคลื่นวิทยุไปได้ไกล
- 2) มีความรวดเร็วในการนำเสนอข่าว ทำให้ผู้ฟังมีความเชื่อมั่นในข่าวสารที่เสนอทางวิทยุมากกว่า
- 3) ไม่ต้องอาศัยทักษะในการอ่าน
- 4) ผู้ฟังไม่สามารถย้อนฟังรายการใหม่อีกครั้งได้ นอกจากจะมีการบันทึกเทป
- 5) การส่งกระจายเสียงมีเวลาที่จำกัด เสนอตามวันและเวลาที่กำหนดไว้

สื่อโทรทัศน์

ลักษณะโครงสร้างของสื่อโทรทัศน์มีหลายลักษณะเป็นของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ เอกชน ของรัฐบาลที่ดำเนินการโดยเอกชน ดังนั้นการควบคุมดูแลโดยทั่วไปจึงอยู่ในอำนาจของรัฐบาล รัฐจะออกกฎระเบียบ และตั้งเป็นคณะกรรมการตรวจพิจารณาการโฆษณาทางวิทยุโทรทัศน์ หรือที่เรียกว่า ระเบียบ กบว.

แม้ว่าโทรทัศน์จะได้มีการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบ วิธีการนำเสนอที่ ทันสมัย ฉีกแนวเดิมออกไป ทั้งนี้เพราะปัจจุบันภาวะการแข่งขันทางด้าน การเสนอข่าวโทรทัศน์มีสูงมาก โทรทัศน์แต่ละช่องจึงต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบในการเสนอข่าว เพื่อจะทำให้เกิดความดึงดูด น่าสนใจ กระชับ รวดเร็ว โดยมีการเสนอหัวข้อข่าวเด่นประเด็นสำคัญ ทำรายงานพิเศษมาผสมผสานกับการรายงานข่าว เป็นต้น

ทั้งนี้เนื่องจากการนำเสนอข่าวหรือรายการทางสื่อโทรทัศน์ยังต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบของรัฐบาล ชาวโทรทัศน์จึงมีลักษณะผสมระหว่างความเป็นระบบราชการกับความที่ต้องเป็นนักธุรกิจเพื่อค้ากำไร ชาวที่เสนอทางโทรทัศน์ จึงมีลักษณะที่ไม่ค่อยแน่นอน

บางครั้งอาจมีทั้งข่าวภาคบังคับของทางราชการ ข่าวพิธีการ ข่าวที่เป็นเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นของแต่ละวัน ส่วนรูปแบบของการนำเสนอข่าวทางการเมืองทางโทรทัศน์จึงเน้นที่การเสนอ ภาพ - เสียง ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของบรรดาผู้นำรัฐบาล คณะรัฐบาล พรรคการเมือง ที่ปฏิบัติภารกิจหน้าที่ในแต่ละวันนั่นเอง

ในยุคที่ธุรกิจโทรทัศน์กำลังแข่งขันเรื่องรายการกันอย่างหนัก เพื่อดึงดูดผู้ชม โดยเฉพาะรายการข่าวกลายเป็นจุดขายสำคัญ ทำให้สถานีโทรทัศน์ทุกช่องมีการปรับกลไก เพื่อเสริมศักยภาพในการนำเสนอข่าวกันอย่างต่อเนื่อง (ผู้จัดการรายสัปดาห์, 2540)

ข้อดีและข้อจำกัดของสื่อโทรทัศน์

- 1) เป็นสื่อที่ให้ทั้งภาพและเสียง ซึ่งมีการเคลื่อนไหวเช่นเดียวกับภาพยนตร์ สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้มาก
- 2) สามารถแพร่ภาพไปได้เป็นระยะทางไกลๆ ด้วยเวลาอันรวดเร็ว
- 3) สามารถสร้างแรงจูงใจ สร้างทัศนคติ เสนอปัญหาเรื่องต่างๆ ได้ดี เป็นพลังสำคัญในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในสังคมได้ดี
- 4) รายการที่เสนอทางโทรทัศน์เมื่อชมแล้วจะผ่านไป เว้นแต่จะมีการบันทึกเทปไว้
- 5) มีข้อจำกัดเรื่องเวลา ซึ่งมีกำหนดไว้ค่อนข้างแน่นอน

เป็นที่ทราบดีว่า องค์กรสื่อแต่ละประเภทมีความแตกต่างกันออกไป ตามลักษณะของโครงสร้าง รูปแบบการดำเนินการและการบริหารงานขององค์กร และการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หรือพนักงานมากน้อยเพียงใด การสนับสนุนส่งเสริม ให้เสรีภาพในทางที่ถูกที่ควรต่อผู้สื่อข่าว นับว่าส่งผลดีในการสร้างขวัญ - กำลังใจ ผลักดันให้พนักงานประสบความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ เพราะงานอาชีพผู้สื่อข่าวเป็นงานที่จะต้องชวนขวยที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมให้กับตนเองอย่างต่อเนื่อง ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่

ไม่ว่าผู้สื่อข่าวสายการเมืองผู้นั้นจะสังกัดอยู่กับสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุกระจายเสียง หรือสื่อหนังสือพิมพ์ ผู้สื่อข่าวแต่ละคน ยังต้องอยู่ภายใต้ กฎระเบียบ ข้อกำหนดที่ผู้บริหาร หรือเจ้าของกิจการสื่อได้กำหนดไว้ แตกต่างกันไปตามนโยบายของแต่ละองค์กร

กฎเกณฑ์ซึ่งบางครั้งส่งผลดีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าว แต่หลาย ๆ ครั้ง กฎเกณฑ์ทั้งหลายที่ผู้บริหาร หรือเจ้าของกิจการได้วางไว้ กลายเป็นข้อจำกัดสำหรับผู้สื่อข่าว ไป นับเป็นปัญหาที่เกิดขึ้น อันอาจส่งผลให้ผู้สื่อข่าว ขาดความอิสระ คล่องตัว ในการ ปฏิบัติหน้าที่ได้เช่นกัน

ปัญหาที่มักเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าวสายการเมือง อาจ เนื่องมาจากสาเหตุสำคัญบางประการ ดังนี้

1. ปัญหาภายในองค์กรสื่อ

ในการสื่อข่าวสารทางการเมืองนี้ ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของเนื้อที่ และ เวลาที่จำกัด(Limitations of space and time) การแข่งขันของทั้งสื่อแต่ละ ประเภท และจากการแข่งขันของสื่อประเภทเดียวกัน ที่นับวันจะทวี ความเข้มข้นและรุนแรงขึ้น นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงปัจจัยเรื่องของ งบประมาณ และการสนับสนุนจากองค์กรอีกด้วย ซึ่งปัญหาเหล่านี้อาจจะ ก่อให้เกิดความเครียดและความกดดันกับผู้ปฏิบัติงานได้ เพราะทุก องค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรที่มีโครงสร้างใหญ่หรือเล็ก ต่างก็มุ่งหวังที่จะให้ผล งานที่นำเสนอออกมานั้นเต็มเปี่ยมไปด้วยคุณภาพ เป็นที่ยอมรับ และ ประการสำคัญ สามารถทำรายได้ให้กับองค์กรได้ตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้

2. นโยบาย

ในการดำเนินงานด้านธุรกิจ อาจส่งผลกระทบต่อผู้สื่อข่าวต้องตกอยู่ในสภาพที่ถูกควบคุมดูแลใกล้ชิด เพื่อกำหนดชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติงาน ซึ่งถ้าหากแนวทางนั้นเกิดไม่สอดคล้องกับความรู้สึกนึกคิดของผู้สื่อข่าวมีอยู่เดิมเป็นอย่างมาก ก็อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่เกิดจากความกดดัน และบางครั้งผู้สื่อข่าวอาจจะต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลระดับต่างๆ ตั้งแต่ เจ้าของ บรรณาธิการ หรือนโยบายการบริหารงานของกองบรรณาธิการ

3. ปัญหาทางด้านการโฆษณา

การโฆษณานับว่าเป็นหัวใจ และเป็นเป้าหมายที่สำคัญของการดำเนินธุรกิจ ในบางขณะการโฆษณานี้ก็อาจจะมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการนำเสนอข่าวได้เช่นกัน ทั้งนี้อันสืบเนื่องมาจาก ในการปฏิบัติหน้าที่นำเสนอข่าวการเมืองในบางครั้ง ไปโยงใยเกี่ยวข้องกับผู้ที่เป็นเจ้าของสินค้า หรือผู้สนับสนุนรายใหญ่ของหน่วยงานที่ผู้สื่อข่าวผู้นั้นสังกัดอยู่ ซึ่งในเชิงธุรกิจอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่กระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าว เช่น ผู้สื่อข่าวผู้นั้นไม่สามารถจะนำเสนอข่าวที่ได้มานั้นอย่างครบถ้วน เป็นต้น

งานของผู้สื่อข่าวสายการเมืองทุกประเภทสื่อ เป็นงานที่ต้องทุ่มเท ทั้งกายและใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากการปฏิบัติงานของผู้สื่อข่าวอยู่ภายใต้เงื่อนไขของเวลาที่จำกัด และความไม่แน่นอน ในการปฏิบัติงาน บางครั้งไม่ทราบว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใด สถานที่ไหน ผู้สื่อข่าวจะต้องติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด มีความพร้อมทุกเมื่อ ผู้สื่อข่าวจึงไม่มีเวลาทำงานที่แน่นอน เป็นที่น่าสังเกตว่า ลักษณะงานดังกล่าวจะทำให้ผู้สื่อข่าวสายการเมืองมีความเห็นเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบต่อผู้สื่อข่าวอย่างไรบ้าง

นอกจากนั้นผู้สื่อข่าวสายการเมืองยังต้องเผชิญกับปัญหาอันหลากหลายในสถานการณ์ที่พบเห็นจากการทำข่าว เช่น ปัญหาของการเลือกประเด็นข่าว ปัญหาจากการถูกวิจารณ์ว่าเอนเอียงหรือเสนอข่าวอย่างไม่เป็นกลาง ปัญหาเฉพาะหน้าที่มีเกิดขึ้นทุกวันให้ต้องแก้ไข ความกดดันจากผู้บริหารหรือ บัณฑิตทางธุรกิจ เป็นต้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาว่าผู้สื่อข่าวของแต่ละประเภทสื่อที่มีความเห็นอย่างไรบ้าง

คำถามนำวิจัย

ลักษณะที่แตกต่างกันของสื่อแต่ละประเภทจะทำให้ผู้สื่อข่าวสายการเมืองมีความเห็นเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบต่างกันหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความเห็นเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้สื่อข่าวสายการเมืองที่สังกัดในสื่อแต่ละประเภท

สมมติฐานการวิจัย

ความเห็นเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้สื่อข่าวสายการเมืองแตกต่างกันไปตามลักษณะองค์กรของสื่อแต่ละประเภท

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยสนใจศึกษาเปรียบเทียบความเห็นเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้สื่อข่าวสายการเมืองของสื่อแต่ละประเภท ทั้งสื่อหนังสือพิมพ์ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อโทรทัศน์

เฉพาะที่ปฏิบัติงานประจำทำเนียบรัฐบาล เนื่องจากผู้สื่อข่าวที่ประจำทำเนียบรัฐบาลนั้น
ถือเป็นผู้สื่อข่าวการเมืองสายตรง

นิยามศัพท์

หน้าที่ผู้สื่อข่าวสายการเมือง หมายถึง หน้าที่ในการปฏิบัติงานในขอบเขตดังนี้

1. การเลือกประเด็นข่าว
2. การผลิตและนำเสนอข่าวสาร
3. การเป็นเวทีอภิปรายความคิดเห็น

การเป็นเวทีอภิปรายความคิดเห็น (Public Forum) หมายถึง การเปิดโอกาสให้
บุคคลหลายฝ่ายที่อาจมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันได้มีโอกาสเสนอความเห็นต่อสาธารณชน
และหมายถึงการที่ผู้สื่อข่าวให้ความสำคัญต่อข้อเสนอแนะของผู้อ่าน ผู้ฟัง หรือผู้ชม

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความรับผิดชอบของผู้สื่อข่าวสายการเมืองในขอบเขต
ดังนี้

1. การรายงานข่าวตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น (Truth)
2. การรายงานข่าวด้วยความถูกต้อง (Accuracy)
3. การรายงานข่าวด้วยความเป็นธรรม (Fairness)
4. การรายงานข่าวโดยคำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคล (Right to Privacy)

ผู้สื่อข่าวสายการเมือง หมายถึง เฉพาะผู้สื่อข่าวสายการเมืองที่ปฏิบัติงานประจำ
ทำเนียบรัฐบาลของสื่อ 3 ประเภท ได้แก่ สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อโทร
ทัศน์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การวิจัยนี้จะทำให้ทราบถึงความเห็นแก่ ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบ วิธีปฏิบัติงานในด้านการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร การผลิต การนำเสนอข่าวสารของผู้สื่อข่าวสายการเมืองที่สังกัดสื่อแต่ละประเภท
2. เพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานของผู้สื่อข่าวสายการเมืองที่สังกัดในสื่อแต่ละประเภท
3. เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาคั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของผู้สื่อข่าวสายการเมืองในสื่อทั้ง 3 ประเภท

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความเห็นเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้สื่อข่าวสายการเมือง : ศึกษาเปรียบเทียบสื่อหนังสือพิมพ์ สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อโทรทัศน์

